

ארכיונים

ארכיון 'הקיבוץ-המאוחד' ביד-טבנקין

זאב צור

ארכיון 'הקיבוץ המאוחד' החל פעולתו בשנת 1957 במשרדי 'הקיבוץ המאוחד' בעין-חרוד, ועובדי המזכירות הם שאספו ושמרו את התעודות. מנהלו הראשון של הארכיון היה יעקב סלנט. בשנת 1960 הוא הופך כארכיון היסטורי ציבורי. עם הקמת 'יד-טבנקין' ב-1971, כדי להנציח את זכרו של יצחק טבנקין ולטפח את מורשתו, נקבעה המגמה לשלב את הארכיון במסגרת המוסדות שנועדו להגשים מטרות אלה. עם השלמת הבניין של 'יד-טבנקין' במרכז הסמינריוני של הקיבוץ באפעל, בסוף שנת 1978, הועבר הארכיון לבניין החדש. בארכיון 33 חטיבות המסודרות לפי מקורות החומר שרוכז בהן:

ספרי פרוטיכולים של מזכירות 'הקיבוץ המאוחד' וחליפת-מכתבים עם מוסדות ואישים בארץ ובחוץ-לארץ, מאז ייסוד קיבוץ עין-חרוד בשנת 1923	חטיבה 1
א	1 א חליפת-המכתבים של 'הקיבוץ המאוחד'
ב	1 ב פרוטיכולים של ישיבות המזכירות
חטיבה 2	ארכיונים של ועדות 'הקיבוץ המאוחד'.
	ועדת-המשק: פרוטיכולים, ענפי-משק, ספנות, דיג, תעשייה, כיבוש עבודה, מוסדות משקיים וכלכליים של הקיבוץ, קרן הקיבוץ, מחקרים, תכניות וחליפת-מכתבים
	ועדת-ביטחון: קשרים על יישובים ומוסדות, פלמ"ח, נח"ל, ביצורים, ועוד
	ועדת-בריאות
	ועדת-גיוס: שליחויות לחוץ-לארץ, נוער, ביטחון
	ועדת-חברה
	ועדת-חוץ-לארץ: 'החלוץ' ותנועות-נוער, שליחים, גירוש קפריסין, ועוד
	ועדת-נוער
	ועדת-חינוך
	ועדת-תרבות
	ועדת עלייה וקליטה
חטיבה 3	תיקים של יישובי הקיבוץ מראשיתם
ב3	פלוגות שנתחסלו
חטיבה 4	ועידות הקיבוץ, 1924-1978
חטיבה 5	מועצות 'הקיבוץ המאוחד'
חטיבה 6	ישיבותיו של מרכז 'הקיבוץ המאוחד'
חטיבה 7	חטיבת 'בני הקיבוץ'
חטיבה 8	'הנוער העובד'

המחנות העולים'	חטיבה 9
הבחרות הסוציאליסטית'	חטיבה 10
פרסומי 'הקיבוץ המאוחד': 'צור-מכתבים', 'מכפנים' מגליונותיו הראשונים, 'מחינו', 'בקיבוץ', 'צור לחינוך', וכן הפרסומים של תנועות הנוער וחטיבת 'בני הקיבוץ'.	חטיבה 11
הסתדרות העובדים, אוסף תעודות מפלגות הפועלים	חטיבה 12 חטיבה 13
אחדות העבודה' ו'הברית העולמית של פועלי-ציון', 1930-1908	א-כ13
מפא"י, 1968-1930	ד-ג13
סיעה ב' במפא"י, 1944-1936	ה13
'התנועה לאחדות העבודה', 1946-1944	ו13
'לאחדות העבודה-פועלי-ציון', 1948-1946	ח13
'הליגה הסוציאליסטית', 1948-1936	ט13
מפ"ם וחטיבת 'אחדות העבודה' במפ"ם, 1954-1948	יא-י13
'אחדות העבודה-פועלי-ציון', 1968-1954	יב13
רפ"י, 'מן היסוד', 1964-1969	יג13
'המערך', 'מפלגת העבודה', 1968	טו13
קטעי עיתונות על הקיבוץ	חטיבה 14
ארכיונים אישיים	חטיבה 15
הארכיון של יצחק טבנקין, כולל חליפת-מכתבים, הרצאות בסמינריונים שנערכו בעין-חרוד ובאפעל, דברים שאמר בהסתדרות, במפא"י, ב'אחדות העבודה', בוועד הפועל הציוני, ועוד. לארכיון אישי זה יש כרטסת מפורטת	
הארכיון האישי של ל' לויטה	
הארכיון האישי של ישראל מרום	
הארכיון האישי של מנדל זינגר	
הארכיון האישי של כסניה	
הארכיון האישי של א' ציזלינג	
הארכיון האישי של ויניה כהן	
הארכיון האישי של אליעזר לבנה	
יש גם 150 מיכלים ובהם ארכיונים אישיים של חברים שנפטרו: גרשון חזנוביץ, נחום בנארי, מחנימי, חנוך לכוכב, משה כרסלבסקי, י' אוטוקר, יוסף בנקובר, ליב שמעוני, י' גבירץ, דוד צירקין, אהרן פרידמן, חומה חיות, עדה יגורי, ראובן רודשטיין, משה קליגר, יהושע גבעוני, יעקב אשד	
נמצאים גם 210 מיכלים ובהם ארכיונים אישיים של ישראל גלילי, יצחק בן-אהרן, כרל רפטור, יהודה ברגינסקי, זאב צור, יוסף חלד, אברהם גבלבר, אברהם כנעני, דוד טבצ'ניק, י' רבינוביץ, ל' בסביץ, א' ישראלי, ואחרים	
אוספי תעודות של התנועות הקיבוציות	חטיבות 16, 17, 18, 19
'ברית התנועה הקיבוצית'	חטיבה 20
ארכיון הרצאת הספרים של 'הקיבוץ המאוחד'	חטיבה 22
יישובים שפרשו עם הפילוג כ'קיבוץ המאוחד'	חטיבה 23
ארכיון 'יד-טבנקין', ובו תיעוד בעל-פה ו-70 ראיונות מוקלטים עם אישים בתנועת העבודה ובתנועה הקיבוצית	חטיבה 25
מחקרים ועבודות-סמינריוניות שנערכו באפעל וכן מחקרים של חוקרים שהסתייעו בארכיון, מחקרים של חברי קיבוצים ועבודות-גמר של תלמידי כיתות י"ב	חטיבות 26, 27

ספרי-יובל וחברות-יובל של יישובים, ספרי-זיכרון וחברות-זיכרון	חטיבות 28, 29
כרכים של מילוני היישובים, מראשית הופעתם	חטיבה 30
ציורים, צילומים, תכניות, אוספי מוסיקה, חוברות לחגים והגדות פסח; כרטסת נושאים ומחברים של העיתון 'למרחב', מראשית הופעתו ועד לסגירתו	חטיבות 31, 32, 33

ליד הארכיון פועל מרכז לייעוץ והדרכה לעבודות-סמינריוניות ולעבודות-גמר בנושאים שונים, לרבות: 'החלוץ', 'אחדות-העבודה' עד 1930, ויכוחים רעיוניים במפא"י בשנים 1930-1945, 'השומר', גדוד העבודה, 'איחוד התנועה הקיבוצית', הקיבוץ העירוני, עלייה ב', תולדות היישוב, ועדת פיל ופולמוס-החלוקה, מלחמת-השחרור, המפלגות בישראל וההתיישבות לאחר מלחמת-ששת-הימים.

ביד-טבנקין הוקמה גם ספריית מחקר, בת 35,000 כרכים, בנושאים הבאים: התנועה הקיבוצית, הרעיון השיתופי בארץ ובעולם, ההתיישבות ותנועת-הפועלים היהודית בארץ ובעולם. יש בה גם מדור מיוחד על קומונות בעולם.

'יד-טבנקין' מוציאה לאור, בסיוע הארכיון, עבודות מחקר הנערכות בה, שעניינן 'הקיבוץ המאוחד', 'ההגנה', ההתיישבות, החינוך, מאבקים תנועתיים ונושאים אחרים. במסגרת זו יצאו לאור חמישה כרכים של 'דברים' מאת יצחק טבנקין; קטלוג של ארכיונו האישי של טבנקין (התכתבות); ח' הדרי, 'קיבוץ עין-חרוד, 1923-1927'; א' ברנר, 'אלטלנה'; ל' לויטה, 'בראשית וסער'; שרשים — קובץ מחקרים על הקיבוץ ותנועת העבודה בישראל, א; ז' צור, 'הקיבוץ-המאוחד' ביישובה של הארץ, כרך א: 1927-1937 [בדפוס]; א' ראובני, 'ההתיישבות היהודית וערביי ארץ-ישראל' [בדפוס]; מגזי הארכיון, א — מדריך לפרטיכלים של מזכירות 'הקיבוץ המאוחד', 1923-1939.

